

Isseennese
lääbikatsmine,

Kas Jummala laste õigus meil on
kää, woi mitte.

Saksa kelest Ma keele üllespandud, ja meie
armsa Ma=rahwa kätte sowitud, mitme
hinge kasuks.

Tallinnas,
trükkitud Eindorse pärriatte kirjabega.

1848.

Vom Ehstländischen Evangelisch-Lutherischen Consistorio
wird hierdurch attestirt, daß in vorliegender Schrif
nichts wider die heilige Schrift und die Augsburgische
Confession enthalten ist.

Reval, Dom, den 20. April 1848.

G. B. Fid,
Assessor Consist.

Nr. 250.

(L. S.)

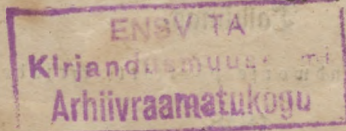
Chr. Heinr. Hörschelmann,
Consist. Secrs.

Der Druck wird gestattet.

Dorpat, den 8. Mai 1848.

Stellvertretender Censor

G. v. Samson.

26803

Sa iggatsed ennesele sedda armo, et sa Jum-
mala suurt head ja Temma waimoliikkud an-
nid, uskus diete ka ommaks woiksid arwata;
sedda usko sorwid ja iggatsed sa ennesele, mo
armas laps, ja olled mulle kirjotanud, ka
nisuggused päwad sul ollewad, mil omma
seestpiddise innimesse pärrast, ennast meeltki
kardad ärraheitwad, sest et leikist Jummal
laste õigusse tunnistussist ilma ennast tunned,
ja kahhe wahhel olled, kas Jummal armo
ja pühha Waimo teggemisse läbbi so sees,
sa ueste olled sündinud, woi mitte.

Sa siis olled nende laste hulgast ka, kes
ei tea isse ennast lapsed ollewad, ja iggatsed
wast sedda armo ennesele, mis so kätte jo on
sanud, ja olled ühhe asia pärrast kahhe wah-
hel weel, mis minna arwan, so sees jubba
sündinud?

Mis ma pean selle peäle üttelema? Ei muud
tui et sesinnane so luggu on wahhest haigus,
ja so usk ep olle õige terwe. Ehk se woib ka
ükski tiusatus olla, mis so peäle kâib, ehk ka
so ennese süddamest, mis tunnistab so sees.
Ehk se woib ka sest olla, et sa isse diete ei
sa arro ennesest. Se leik woib olla, mis
ma nimmetanud.

Sest seddasuggust haigust on sest, et innimenne
 omma usko palja heitlikko tundmisse peäle
 wõttab toetada, ja ei mitte selle peäle, mis ta
 sees on sündinud, egga Jummal selge sanna
 peäle. Agga paljas tundminne saab kohhe
 teiseks, ni kui meie ello luggu teiseks lähhâb,
 ja nenda siis ka ust. Agga teif mis inni-
 messe sees on sündinud, ei lähha se teiseks
 mitte, egga ka se hea Jummal sanna, mis
 ei olle mitte tanna Jah ja homme jälle Ei
 mitte, waid mis on iggaweste Jah ja Amen.
 Ja nisuggused usso haigusfed on Jummal
 parrago kûl paljo leida innimeste seast, ja
 tulleb isseennesest ka armata, et neid woib
 olla. Sest kui innimenne uskus „terweks“
 woib sada, ni kui Paulus ütleb Tit. 1, 13
 ja 2, 2, kuida ta siis ei peaks uskus ka mitte
 haigeks woima sada, ehk jo haige ta sees
 olla? Ja nenda ka on, ja tulleks neidsuggusi
 haigusfid, mo tûtreke, kûl õigussega naester-
 rahwa issihaiguste kõrwa armata, sest et neid
 naesterahwa seast wägga saggedaste leida;
 agga ei olle meesterahwaske neist ilma, ja on
 mitmel nende seast, Jummal parrago, kûl
 õiete paljo nendega teggemist. Tundmisfi
 usso polest, kûllab neid woib ka olla, ja kui
 nemmad ühhed armsad on ja õnsad, meie siis
 neidki woime jahhutamiseks ennestele, tân-
 noga kûl wastowõtta; agga ei pea meie usko
 milgi wiisil nende peäle toetama; sest se on
 kartlik assi, ja sadab mõtted kõikuma, sest et
 innimenne siin mailmas nisuggune on, et ta ni
 mitme asja polest, mis alles tullemisfes on,

wägga ussinaste hakkab kassipiddi mõtlema. Se on temmal kui üks haigus ja tõbbi, ja on temma nõdrusfest, ja mis hinge waenlane keigesugguse kuusatusse tarwis kurjaste mõistab pruvida ja pruhib: sest keik meie nõdrus, seeb se diete on, mis peäle temma keigeennamiste wõttab káia, et saaks meist jaggo.

Agga ka süddame tunnistaminne woib se olla, pühha Waimo nomiminne, maenitseminne, ühhegi asja meletulletaminne, mis meil waia, ehk et laisad olleme, et taggasi kalla-me, ehk et Temma meile seddage tahhab náidata, et meie ep olle ueste weel sündinud, ehk ka sedda, et párrast meie uut sündimist, weel üht ehk teist on meie sees, mis meid kelab kaswamast, ehk rammo wõtmast. Sest ka praego sündinud lapsokessed, nemmad ikka on lapsed, ehk kúl alles wátimad ja nõdrad, ja peawad kaswama ja kangemaks sama. Ja sedda kaswamist ja rammo-wõtmist kúl pannakse neile mitmet puhko finni, ja mitmet wisi. Kui nüüd üks Jummalala laps ei woi mitte diete kaswada, ikka ta süiski on Jummalala laps. Eks ei olle? Ja ka sinna, armas tütreke, woid teada, et sa Jummalala laps olled; ja ka minna ussun sedda sinnust, ja ei woi ses mitte kahhe wahhel olla. Agga so kaswaminne Jummalala laste õigusses, ehk ta wahhest ka ei tahha mitte diete eddasi minna, ja sinna wõttad sedda märko sest, et sa weel ei olle Jummalala laps? Ütle isse, kas se on õige?

Ja woib ka sedda olla, et innimenne isse ei sa õiget arro, ei omma Jummalala laste õigusfest, eg-

ga ommaſt uest ſündimisſeſt, egga ommaſt armoſeifusſeſt ülleültſe, ehk ta ei te ka õiget wahhet mitte armoſeifusſe haſkatusſe ja temma täieksſamisse, Jummalala lapſe ſündimisſe ning kaſwamisse ja rammo wõtmiſſe wahhel, ja arwab keif ehk täieks eaks Kriſtusſe ſees, mis kaugel weel ſeſt ärra. Ja keif niſugguſed ſeggaduſſed, ei olle nemmad mitte walguſſeſt, waid pimmeduſſe ſeeſt, ja ſaab innimenne nende ſees keigesugguſe ebbausſe ja kaſſipiddi mõtlemisſega kimbatud, ja mis temma ſeeſt ſawad wäljakaswama, ni kui taelad ühheſt maddand puuſt.

Agga kui pimme on, ſiis ſütakſe künalt põllema, ja wadetakſe künla naal, mis tulleb wadata. Ja, armas tütreke! künal on jo põlemas, ja ep olle meil muud tarwis, kui ſedda agga liggi tua, et ta meie ſüddameſſe paistab. Ja ſe on ſe ſelge Jummalala ſanna. Ja temma ſelge paiste naal, tahhame need ſured küſſimiffed Jummalala laſte õiguſſeſt, kaſ ſedda kâ, ehk ollematta, ja ſeſt uest ſündimisſeſt, kaſ ſe jo meie ſees, ehk meile alles ſündimatta, nüüd ettewõtta, ja nende poleſt ennast läbbikatſta. Keigeennamiſte nimmetab pühha kirri keif needſinnatſed ſured asjad nenda, et ütleb:

- 1) iggaweſt ello ollema;
- 2) Jummalast ſündinud, ehk ueste ſündinud ollema;
- 3) Kriſtusſe pärralt, ehk Kriſtusſe omma, ja Kriſtusſe ſees ollema.

Meist kolmest Jummalast nimmest tahame need keigeüllemad piibli tunnistused nüüd ülesvotta ja ülespanna. Ja siis kat- sugu iggaüks sure hõlega ennast läbbi, ja mõistko ennese peäle, ni kui südda annab, kas ka temma needsammad Jummalast sanna tun- nistused Jummalast õigusselt, ennese seest saab leidma, woi mitte. Ja se saab walgust meile andma.

I. Kel on iggawenne ello?

1) „Kes ussub Poia sisse, sel on iggawen- ne ello, agga kes ei ussu Poia sanna, se ei pea sedda ello näggema, waid Jummalast wi- ha jääb temma peäle.“ Joan. 3, 56; 11, 25. 26.

2) „Tõest, tõest minna ütlen teile; kes minno sanna kuleb, ja ussub sedda, kes mind on läkkitanud, sel on iggawenne ello, ja ei tulle mitte kohto alla, waid on surmast ello sisse läinud.“ Joan. 5, 24.

3) „Keik, mis Jõsa minnule annab, se tulleb minno jure, ja kes minno jure tulleb, tedda ei tahha ma mitte wäljalükkada. Sest min- na ollen taewast mahhatulnud, ei mitte, et ma teen omma tahtmissse, waid selle tahtmissse järrele, kes mind on läkkitanud. Agga se on Jõsa tahtminne, kes mind on läkkitanud, et minna ühtegi ei kauta sest, mis Temma minnule on annud, waid et ma sedda wiimsel päwal ülesärratan. Agga se on selle taht- minne, kes mind on läkkitanud, et iggawenne ello peab ollema iggaühhel, kes Poega näab ja Temma sisse ussub, ja minna tahhan

tedda üllesärratada wiimfel päwal." Joan. 6, 37—40.

4) „Siis ütles Jeesus neile: Töest, töest minna ütlen teile: kui teie ei sõ mitte innimesse Poia lihha, egga jo Temma werd, siis ei olle ello teie sees. Kes minno lihha sööb ja minno werd joob, sel on iggawenne ello: ja minna ärratan tedda ülles wiimfel päwal." Joan. 6, 53. 54.

5) „Kes omma ello armastab, se kautab sedda, ja kes omma ello wihtab siin mailmas, se hoiab sedda iggawessseks elluks." Joan. 12, 25.

6) „Agga se on iggawenne ello, et nemmad tundwad Sind, sedda ainust tõssist Jummalat, ja Jeesust Kristust, kedda Sinna olled läkkitanud." Joan. 17, 3.

7) „Nenda kui ühhe pattolangmissse läbbi sü on tulnud keikide innimeste peäle hukkasamissseks, nenda on ka selle ühhe Kristusse õigusse läbbi Jummal arm tulnud keikide innimeste peäle ello õigeksamissseks, et otsego pat on kui kunningas wallitsenud surmas, nenda ka arm peaks kui kunningas wallitsema õigusse läbbi iggawessseks elluks." Rom. 5, 18. 21.

8) „Gest kui teie lihha järrele wöttate ellada, siis peate teie surrema; agga kui teie Waimo läbbi lihha teud wöttate surretada, siis peate teie ellama." Rom. 8, 13.

9) „Ellage waid, nenda kui kohhus on Kristusse armoõppetusse järrele, et teie — — ühhes waimus seisate, ja ühhes meles ühtlase woitlete armoõppetusse usso läbbi, et teie

ei lasse ennast ärraehmatada ei mingisugguse asja sees neist, kes wastopannewad; se on neile huffaminnemisse, agga teile õnnistusse tähhets, ja se Jummalast. Sest se on teile armust antud Kristusse parrast, et teie ei pea mitte ükspäinis Temma sisse uskuma, waid ka Temma parrast kannatama." Wil. 1, 27—29.

10) „Kui Kristus meie ello arowalikfukks saab, siis peate ka teie Temmaga au sees arowalikfukks sama." Kol. 3, 4.

11) Meie teame, et meie surmast olleme tulnud ello sisse, sest et meie armastame wendad; kes wenda et armasta, se jääb surma sisse. Iggaüks, kes omma wenna wihtab, se on innimesse tapja, ja teie teate, et ei üh- helgi innimesse tapjal ei olle iggawest ello ennese sisse jäwad." 1 Joan. 3, 14. 15.

12) „Kui meie innimeste tunnistust was- towõttame, siis on Jummalala tunnistus surem, sest se on Jummalala tunnistus, mis Temma on tunnistanud ommast Poiaist. Kes ussub Jummalala Poia sisse, sel on tunnistus ennese sees. — — Ja se on se tunnistus, et Jum- malal meie on iggawest ello annud, ja sesam- ma ello on Temma Poia sees. Kel se Poeg on, sellel on ello; kellel Jummalala Poega ei olle, sellel ei olle ello mitte." 1 Joan. 5, 9—12.

Ja nüüd, armas tütreke! katsu ennast nen- desinnaste Jummalala se pühha Waimo tun- nistamiste järrele läbbi, agga ei mitte heitlik.

kude tundmiste järrele. Omma seestpiddise,
 omma süddame tunnistusse läbbi saad sinna
 märkama, kas ehk wahhest keigest sest, mis
 1messest 12nemast numrist sadik siin on nim-
 metud, middagi so sees on sündinud, ehk so
 sees on sündimas, ehk kaswamas, ehk taggasi
 jo minnemas. Kui ep olle Jummalaga armo
 läbbi weel middagi so sees sest tunda olnud,
 mis sind olleks teiseks muutnud, kui sündi-
 missest sadik olled olnud; kui Jummalaga armo
 läbbi keigest sest weel ühtegi ei olle sulle kin-
 titud, ja antud, ja sinna sisse sadetud, ja
 sinna seddage ei tunne surest, et ei olle, egga
 polle sedda iggatssemist se ello järrele Jumma-
 las so sees, egga sedda iggatssemist surema os-
 sasamisse järrele Jummalaga Jesusse sees,
 egga sedda pallumist ja õhkamist ta järrele,
 egga ka murret ühtegi egga wallo, et nenda
 olled taggasi jänud; ep olle sul siis iggawenne
 ello mitte. Sest aina se, kel ello on, aina
 se woib ello, iggawest ello, woib ello osasa-
 mist ennesele iggatseda; agga kussa surm on,
 polle seäl ei sedda tundmist, et ep olle ello,
 egga sedda iggatssemist surema, täiema, ella-
 wama ello järrele Jummalas, egga ka surema
 osasamisse järrele Jesussega, kes se igga-
 wenne ello isse on. Ja sedda woid sa igga-
 ühhest alles surnud innimessest wägga selgeste
 issege tähhele panna.

Agga armas Jummal isse käl hoidko mind,
 maggamissele, armas tütreke! sind saatmast,
 ehk surmass se trööstimast. Halle on mul
 agga sest, et ma sind sest armust, mis Jum-

mal sinno ilma surrematta hingele on annud, ei nä suremat rõmo tundma, egga tännades Sedda kiitma, egga täiema armastusse, surema isseennese allandamisse, täiema kannatusse mele ning usso julgusse sees sind ollwad. Jah tõeste, üpris suur on se hallastus, mis se helde Jummal Jssand, sinnule, armas tütreke! ja ülesnäitnud; sest et Ta iggewest ello sulle on annud. Ja minna rõmustan sest sinno kohta üpris wägga, ja kidan Jummalat se eest. Agga woib küll olla, et ükski feelmisse assi, ehk kaswamisse kinnipanneminne wahhele on tulnud; agga tõeste wottab armas Jssand tundmist sest sulle anda, kui sa Sedda pallud, ehk on sedda head sulle wahhest jo teinud ennego sesinnane mo ramat so kätte weel saab sama. Ja ehk ka wahhest sest se wigga on, et sa ei olle surest Jesusse peäle üleswaatnud, Temma peäle, kes on se usso algaja ja üllemfaatja. Sest Apostel ütleb, et keikile, kes Temma sisse uskwad, on pattude andeksandminne Temma nimme sees, se on, ei ühhegi asja läbbi, mis on innimesse ennese seest, ehk mis innimenne woiks tehha; waid aina agga sest, mis Jesus Kristus olli, ja meie eest on teinud, ja praego weel omma Jssa jures, meie eest on teggemas. Ja keige selle peäle ei moolda mitte paljo, egga panda sedda tähhele, ni kui sedda tarwis. Ja selle pärrast nimmetan siin weel need seitse Paastjutlust, mis ühhest armsast mehhest kirjotud, Loskiel on temma nimmi, ja mis monne kumnekonna aasta eest, ka Ma kele on ülespandud,

ja mis on wäärt, et iggamees neid peaks luggema. Katsu, et sa neid woid kätte sada. Nemmad juhhatawad wägga armsaste Poia näägemisse peäle, ja isseárranis Temma wae- wa tee peäle Issa jure Ketsemane aedas ja Kolgata mäe peäl, ja et se on meie leigesures- maks hinge kahjuks, kui meie leiged olleme selle sees. Agga Jummal meie Issand, tom- bago armust kúl isse meie usso silma ja meie mõtted iggapiddi Temma, meie Önnisteggia peäle, ja andko meile waestele, et meie ial sest ei jätta.

II. Kes on Jummalast, ehk neste süündinud, ja sepärrast Jummalala laps?

1) „Agga ni mitto, kui Tedda wastowõt- sid, neile andis Temma melewalda Jummalala lapsiks sada, kes Temma nimme sisse uskwad; kes ep olle werrest, ei lihha tahtmissest egga mehhe tahtmissest, waid Jummalast süündi- nud.“ Joan. 1, 12. 13.

2) „Wadage, mis suggust armastust Issa meile on annud, et meid peab Jummalala lasteks hütama. Sepärrast ei tunne mailm meid mitte, sest ta ei tunne Tedda. Mo armad, meie olleme nüüd Jummalala lapsed, ja ei olle weel mitte arwalikkuks sanud, mis meie peame ollema; agga meie teame, kui Ta saab arwalikkuks sanud, et meie Temma sarnatsed peame ollema; sest meie same Tedda nähha nenda kui Temma on.“ 1 Joan. 3, 1. 2.

3) „Ei ükski, kes Jummalast on sündinud, ei te patto, sest Temma seme jääb temma sisse, ja ta ei woi patto tehha, sest ta on Jummalast sündinud.“ 1 Joan. 3, 9.

4) „Sest peate teie Jummalala Waimo tundma: igga Waim, kes tunnistab, et Jesus Kristus on lihha sisse tulnud, se on Jummalast.“ 1 Joan. 4, 2.

5) „Kes armastab, se on Jummalast sündinud, ja tunneb Jummalat.“ 1 Joan. 4, 7.

6) „Iggaüks, kes ussub, et Jesus on Kristus, se on Jummalast sündinud; ja iggaüks, kes sedda armastab, kes Sedda on sünnitanud, se armastab ka sedda, kes Temmast on sündinud.“ 1 Joan. 5, 1.

7) „Keif, mis Jummalast on sündinud, woidab mailma ärra, ja meie usk on se woi-
mus, mis mailma on ärrawoitnud. Kes muido on, kes mailma ärrawoidab, kui agga se, kes ussub, et Jesus Jummalala Poeg on.“ 1 Joan. 5, 4. 5.

8) „Meie teame, et ükski, kes Jummalast on sündinud, ei te mitte patto, waid kes Jummalast on sündinud, se hoiab ennast, ja se tigge ei putu temmassa mitte.“ 1 Joan. 5, 18.

9) „Sedda ollen ma kirjotanud teile, kes teie ussute Jummalala Poia nimme sisse, et teie peate teadma, et teil iggawenne ello on ja et teie peate uskma Jummalala Poia nimme sisse.“ 1 Joan., 5, 13.

Mendefinnaste kirja tunnistuste sees nim-
 metakse iggawest ello, elluks Jummalast, sün-
 nitamisseks ja sündimisseks Jummalast. Ja
 selle jures tulleb wahhet tehha sünnitamisse
 ja sündimisse wahhel. Sest kui sedda igga-
 west ello sünnitakse, agga weel ep olle sündi-
 nud, ei paista temma siis weel mitte wälja,
 egga tunta temmast süddames weel middagi.
 Ep olle temmal wäljaspiddise tundmisse mär-
 kisi weel ühtegi, waid on temmaga kui lap-
 sega, mis emma ihus on. Ei nähta sedda
 weel mitte, ja ehk kül emma pääw päwalt
 ikka ennam tundmist temmast saab, ei tea
 ilmasündimatta laps ennesest siiski weel mid-
 dagi. Ja nenda ka se iggawesse elloga.
 Agga saab ta sündinud, wata siis ta saab
 ka ilmsiks, saab neid tundmisse märksid ikka
 ennam ja ennam sama, ja saab ka isseennesel
 ikka ennam ja ennam tunda ollema, ja ei
 mitte agga se Jummalala laps, mis sündinud,
 ainouksi, waid ka teised sawad tundmist sest,
 mis suur ümbermuutminne selle innimessega
 on sündinud. Agga ehk kül nenda, polle
 siiski se tõeste jo korda sanud uus sündiminne
 siin ilmas weel mitte iggapiddi nähtaw.
 Sest se saab surnutte üllestousmisesse wast
 ollema. Siis wast saab se uus sündiminne
 ärraselletud ihho seest iggapiddi wäljapaistma,
 kui Kristus meie ello, ennast saab näitma.
 Ja sellepärast tulleb teif neid, neist pühhaist
 Apostlidest nimmetud ja seia üllespandud se
 ue sündimisse tundmisse märkid, üpris kalliks
 piddada, ja ennast nende järrele sure hologa
 läbbikatsuda.

Wotta siis ka sinna sedda tehha, armas tütreke! ja wata isseenneses diete järrele, ehk sa leiad üht ehk teist neist märkidest ka ennese seest, mis sul tännini ei olle mitte paistnud, ja mis ühhe üllewelt sulle sündinud so seest piddise innimesse ülleültse ümbermuutse peäle ehk näitwad.

Ja küllab isseärranis se tundmisse märk, et nisuggune ei te patto, egga woige patto tehha, panneb sind keigeennamiste ärraehmatama, sest et südda sulle tunnistab, et weel paljo patto on so sees, ja et ka pärrast omma orkamist ja pöörmist, weel olled patto teinud. Agga mõtte siis ka selle peäle, et kui sa wõttaksid üttelda, et ei olle sul patto, sa isseennast pettaksid, ja tõdde ei olleks mitte sinno sees; ja kui sa ei ütleks ennast patto teinud, sa Jummalat siis wallelikuks teeksid, ja Temma sanna ei olleks mitte sinno sees; ja küllab sa siis pea saad neist nimmetud se ue sündimisse tundmisse märkidest nenda arrosama, et sa nende tähhendamist sellesinnatse ilmalikko ello kofta ärratunned, kus ei ükski assi, egga ka se uus sündiminne, ei olle täielinne weel, waid temmagi polest weel mitmest on pudo, ja saad leidma, et se sanna järrele Joan. 8, 34 „patto teggema“ ni paljo on, kui „patto sullane ollema“, ja et sellesinnatsege ilmalikko wäese ello seisusse sees, ueste sündinud innimenne ei woige nenda patto tehha, et ta olleks patto sullane, et pat temma ülle woiks wallitseda, egga et ta ilma tundmatta ja kahhetsematta ühhegi pattusse woiks jada,

egga ilma omma patto tunnistamatta, ennast ei peaks süalluseks, egga peaks kohhut ennese peäle moistma; rusuks pekstud süddamega armo ja andeks ennesele palluma; ommast langmisest jälle ülestouuma; keik üllekohhut mahhajatma, ja selle tiggeda eest iggapiddi ennast hoidma. Ja nenda näme ka neist Jum- mala meestest, Tarwetist, Josawatist, Hiskiaist, Peetrusfest, ja ni mitmest teistest weel. Agga se kes, ja ehk ta Kristusse nimme kül nimmes- tab, patto sullaseks weel jääb, ja ei tahha ärratuntud üllekohtust mitte jätta, ja kedda Jssand ei tunne ommaks; ei olle sel se kindla Jummal pohja pitsari märk weel mitte; ei olle se weel mitte ueste sündinud: ehk ta on üks pu, mis teist korda surnud, ja on ärra- juurdunud.

Ja sedda möda peame ennast iggaüks nüüd läbbikatsuma. Ja teed sa nenda, küllab siis, mo tütreke! saad pea leidma, kas sa olled ueste sündiuud, ehk olled alles omma wanna, folitamisse ja ilmalikko õppetamisse läbbi kauni ja innimeste ees wäljapaistawa sündi- misse sees. Ja olled sa siis tännades ja rõ- mus sedda ärratunnud, mis Jummal omma hallastusse rikkuses, so seers on wõtnud teha; sa siis pörad ennast ärra fest, mis tagga on, ja kuusad etteseätud märki pole, ja kust so südda tunnistab, et sa sedda weel ei olle kätte sanud, ja wõttad sedda püda sure hõlega. Gest ei olle meie siin muud kui agga samisse põlwes, ja ei mitte, et middagi täieste ollek- sine kätte jo sanud, ja nenda on ka meie

õiguske siin palju ennam usso assi, kui et jo olleks nõggemisses meie få, ja keik meie õnnistus on palju ennam julge lotusse sees meil agga, kui et meie sedda täieste siin jo moista saaksime.

III. Kes on Kristusse parralt, ja Kristusse sees, ja üks Temma ommakestest?

1) „Kes ial minno Issa tahtmisse järrele teeb, kes taewas on, sesamma on minno wend ja õdde ja emma.“ Matt. 12, 50.

2) „Kes minno sisse jääb, ja minna temma sisse, se kannab palju wilja; sest minnota ei woi teie ühtegi tehha.“ Joan. 15, 5.

3) „Kui teie minno sisse, ja minno sannad teie sisse jäwad, siis pallute teie, mis teie ial tahhate, ja se peab teile sündima.“ Joan. 15, 7.

4) „Oleksite teie mailmast, siis armastaks mailm omma; agga et teie mailmast ep olle, waid minna ollen teid mailmast ärrawallitse nud, sepärrast wihtab teid mailm.“ Joan. 15, 19.

5) „Kui teie minno sanna sisse jâte, siis ollete teie tõeste minno jüngrid, ja sate sedda tõt tunda, ja se tõdde peab teid wabbaiks teg gema.“ Joann. 8, 31. 32.

6) „Agga teie ep olle mitte lihha sees, waid waimo sees, kui agga Jummalala Waim teie sees ellab. Agga kennel ep olle Kristusse Waimo, sesinnane ep olle mitte Temma parralt.“ Rom. 8, 9.

7) „Sest ni mitto kui Jummalal Waimo läbbi juhhatakse, needsinna sed on Jummalal lapsed. Gesamma Waim tunnistab meie waimoga, et meie olleme Jummalal lapsed.“ Rom. 8, 14. 16.

8) „Kui tegi Kristus sees on, siis on ta uus loom; wannad asjad on möda läinud, wata teif on ues sanud. Agga se on teif Jummalast, kes meid on isseennesega ärraleppitanud Jesusse Kristusse läbbi, ja on meile ärraleppitamisse ammetit annud.“ 2 Kor. 5, 17. 18.

9) „Sest teie ollete teif Jummalal lapsed usso läbbi Kristusse Jesusse sees. Sest mitto teid Kristusse sisse on ristitud, teie ollete ka ennast Kristussega ehhitatud.“ Gal. 3, 26. 27.

10) „Sest Kristus sees ei maksa ümberleifatud egga ümberleifamatta, waid usf, mis armastusse läbbi teggew on.“ Gal. 5, 6. peat. 6, 15.

11) „Agga kes Kristusse pärralt on, need on omma lihha risti lõnud ihaldamistega ja himmudega.“ Gal. 5, 24.

Siin on sul, armas tütreke! weel hea korra kirja sanno, mis meie sure küsimisse peäle meile kostwad. Et sedda parreminne neid wõime tähhele panna, tahhan sepärrast küsides neid üleswõtta.

1) Kas ma teen Jummalal tahtmissesse järrele, kes taewas on, kes tahhab, et teif pea-

wad mele parrandamist kätte sama; kes tah-
 hab, et ükski ei pea hufka minnema, waid
 et keif peawad tõe tundmissese tullesma, ja kes
 ka mulle omma Poia läbbi kulutab: Parran-
 dage meelt, ja uskuge armoõppetust? Kas ma
 põran pattust õigusse, wallest tõe tee peäle?
 Kas ma annan ennast aidata Temmast, kes
 ainouksi tõeste woib aidata, ehk tahhan isse
 ennast aidata ja õigeks ennast tehha? Kas ma
 püan se ilmutud sanna tõe tundmissese piiblist,
 ja isseärnanis Jესusse Kristusse tundmissese
 sada, kes on se tõdde isse, ja keige se
 ilmutud tõe sanna nurga kiwvi? Ja kas
 selle tarwis prukin omma aega, ja keif mis
 mulle selle tarwis antud?

2) Kas ma kannan palju wilja? ehk ollen
 süggisene paljas pu? Kas waimo kasso tulles
 minnust, mis on armastus, rõõm, rahho,
 pitkmeel, heldus, headus, truus, tassandus,
 kassinus? ehk on minnust lihha teud nähha,
 mis on abbiellorikminne, horus, rojus, kima-
 lus, woõra jummalat tenistus, noidus, waen,
 riud, kadde wihha, wihhastellemissed, riidle-
 missed, lahkumissed, seggased õppetussed, kad-
 dedus, tapmissed, liigjominne, prassiminne,
 ja mis nende sarnatsed on?

3) Kui ma keigest ommast süddamest mid-
 dagi tahhan, kas se mo tahtminne saab siis
 pallumisseseks, ja kas mulle siis antakse, ni kui
 ollen pallunud? Ehk kas ma ei wõttage pal-
 luda, egga sa? Ehk kas pallun rummalaste,
 ja jään selle pärrast ilma?

4) Kas ma ka tunnen mailma wihhast fuggu, ja ei mitte arwalikko pattude ehk kasso illeasfmiste parrast, waid agga selle parrast, et ma mitte mailmast ei olle, egga ennam ei woi ni kui ennemuiste, mele ja mõtte, sannade ning teggude polest, temma sarnane olla? Ehk ollen armas mailmas ja temmast fidetud?

5) Kas jään Jeesusse sannasse kindlaste, ja ussun Temma sanna, ja ehk ma kü ei sa weel diete fest arro? Ehk jään agga ni kauaks Jeesusse sannasse, kui se mul on selge, ehk teised mind ei kela, egga sedda teota ja walleks ei panne. Kas ma ka õppin Temma sannade tõt ikka ennam tundma; seestpidi ommas süddames sedda ärratundma; temma selgust ning tõt ommas ellus ärrakatsma, ja nenda ikka kindlaminne temma peäle ennast toetama? Ja kas sesamma tõe ärrakatsminne teeb mind ka ikka ennam wabbaiks keigest usk-matta melest, ebba-usust, kaksipiddi mõtlemisest, pimmedusfest, rummalusfest, ja kiusatusfest ning kurjast wiisidest ning ammetidest?

6) Kas mul on waimo woi lihha meel? Kas mul on ello ja rahho, ja kas ka keik mo meel ja iggatseminne on, et mul woiks ello ja rahho olla, ja et moistaksin sedda ennesele diete ka hoida? Ehk ollen ninna surnud? Kas seisan ühhegi sallaja ehk arwalikko waeno sees Jummal ja Temma tahtmisses wasto, ja tahhan mailma sõbber olla? Kas Jum-mala, se on, Kristusse Waim, ellab mo sees? ehk wallitseb mailma meel ja waim mo ülle?

7) Kas Jummalal Waim mind aiab? Kas ta mind aiab palwele? Kas ta mind aiab Jummalal sanna luggema, kuulma, hoofaste tähhele pannema, ja sedda mõda ka teggema? Kas ta mind aiab kindla lotussele Jummalal peäle, kannatussele, teggema armastussele, leppimissele, wiisipärrast ja ausaste ellama; kas omma tööd teggema, kas pattust pöödma, ja usso sanna wõtma? Kas õige lapselik waim on mo sees, ehk alles sullase kartusse waim? Kui mul ei tulleks karta hirno egga nuhtlust, kas ma siis küll teeksin patto, ja mis Jummalal ees on pahha? Kas woin lapselikkus waimus palwet tehha ja Tedda, kes Jeesusse sees on ennast ilmunud, ommaks armsaks Jäsaaks hūda, Abba Jäsa Temmale üttelda? — Kas ollen sest pühhasst tõe Waimust sedda tunnistust jo omma süddamesse sanud, et ma Jummalal laps ja Temma pärrast ollen?

8) Kas ma ollen uus loom? Kas keik mis wanna, on jo mõda lainud, ja minno sees keik ueks sanud? Kas nisuggune tõsine süddame ja mele ümbermuutminne on sündinud mo sees, mis ei woi innimesest, egga ühhest, ki ilmalikkust asjast, waid Jummalal saannast ainofiksi olla, mis mind on ärratanud, mind ellawaks teinud ja walgusseks mul olnud? Ja kas sesamma seestpiddine mo ümbermuutminne on ni kui minno waimolikkus tundmises, nenda ka mo tahtmisse ja püüdmisses, mo sowimisses ja keige mo lotusse polest mulle sündinud; ehk on mo laew wahhest nüüdki sedda wanna kaupa weel täis, ehk küll ue lippo ollen ülestombanud?

9) Kas ollen ristitud, et Kristussega ennast ollen ehhtanud? Kas omma ristimisega ka ühhendan süddamelikko usko omma ristitõdud Onnisteggia ja omma surrust üllestoušnud wahhemehhe ja kunninga Jeesusse? Kas ma ussun ja tunnen ommast ristimisest üht Jummalikko pandi, mis Temmast ollen sanud, et Jummal mind ommaks lapses wasto on wõtnud, ja et keik mo pattud täieste on ärrapestud Temma werre läbbi?

10) Kas ma aino wäljaspiddise ristimise ja kōmbede läbbi nendest ollen lahhtud, kes ei olle ristiinnimesed, ehk kas mul on mele parrandamise ja usko-ristminne, ue sündimise pesseminne, ja kelles ei maksa ümberleikatud egga ümberleikamatta, muud kui ellaw usk, mis Jeesusse armastusse sees ja Temma läbbi, teggew on wendade ja keikide innimeste wasto?

11) Kas mo lihha keige temma ihhaldamistega ja himmudega mo sees on risti tõdud? Kas mo pattune, moga sündinud ärrarikminne, saab weel mahti mo sees, ilma minno tundmatta, ja ilma et mul halle sest, ja et ma sedda kahhetsen? Kas lihha himmo, silma himmo ja ellokõrkus sawad minno sees weel likuma, ilma et ma sedda tean ja tunnen, ja ilma minno wastoseismatta ja kahhetsematta, ehk kũl teisend nãwad, monni, kibbedat wallo issege sest tunneb, ja neidke on, kes sepãrrast kōggone minnust lahkwad? Ehk kas wõttan keigeste õllekohtust lahkwada, ni kui tunnen, sedda mo sees toušwad?

Armas, kallis tütrekenne! Sedda möda kui sa nende küsimiste peäle Jummalala sanna järrele ning pühhasi Waimust juhhatud nüüd olled kostnud, sedda möda saad ka uskuma:

1) Et olled Jeesusse ödde ehk emma; 2) Et Temma sees olled, ja Temmassa jääd, ja et Temma sannad sinno sisse jäwad; 3) Et sa Jeesusse läbbi mailmast olled ärrawallitsetud; 4) Et sa Temma õige jünger olled; 5) Et sa olled Temma pärralt; 6) Et sa olled Jummalala laps; 7) Et sa Kristusse sees olled; 8) Et sa Kristussega ennast olled ehitanud; 9) Et sa olled uus loom; 10) Et sa olled Kristusse pärralt ja Temma ommakstest.

Ja minna nüüd sowin teigest ommast südamest, et sa tännades ja rõmus, selge usso tundmisesele saaksid sama, ja et sa sest, mis sul weel ehk waia, ei saaks kurwastawa kahtlesse mõtte peäle, egga luggu sest piddamatta jätma, mis se õnsa muutmisse polest, sinno sees jo sündinud, waid et sa paljoenneminne ennast woiksid ärratud ning fihhutud tunda, omma pühha ning trui Pea, Jeesusse Kristusse sees, ikka sedda enam kaswada, ja ikka kinnipiddada sest wägga õnsast lotusfest, et Temma, so Pea, ei jätta omma liket mahha, waid tombad tedda ikka sedda enam weel ennese järrele. Amen.

